

РЕСПУБЛІКАНСЬКА ОЛІМПІАДА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ – 2024

11 КЛАС

Прочитайте уважно уривок з повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків» і виконайте завдання.

Довгі плакучі трави крили тепер боки гори, дзвінки корів обзивались, як далеке зітхання, все частіше попадалось велике каміння, що далі, на самім вершку, творило хаос поламаних скель, списаних лишаями, здушених у гадючих обіймах корінням смerek. Під ногами в Івана кожний камінь вкривали рудаві мхи, грубі, м'які, шовкові. Теплі і ніжні, вони ховали у собі позолочену сонцем воду літніх дощів, м'яко вгинались і обіймали ногу, як пухова подушка. Кучерява зелень гогозів і афин запустила своє коріння у глибинь моху, а зверху сипнула росою червоних та синіх ягід.

Тут Іван сів одпочити.

Ніжно дзвеніла над ним хвоя смerek, змішавшись з шумом ріки, сонце наляло золотом глибоку долину, зазеленило трави, десь курився синій димок од ватри, з-за Ігриця оксамитовим гулом котився грім.

Іван сидів і слухав, забувши зовсім, що має доглядати корови.

І ось раптом в сій дзвінкій тиші почув він тиху музику, яка так довго і невловиме вилась круг його вуха, що навіть справляла муку!

Застиглий і нерухомий, витягнув шию і з радісним напруженням ловив дивну мелодію пісні. Так люди не грали, він принаймні ніколи не чув. Але хто грав? Навкруги була пустка, самотній ліс і не видно було живої душі. Іван озирнувся назад, на скелі,— і скаменів. На камені, верхи, сидів «той», щезник, скривив гостру борідку, нагнув ріжки і, заплющивши очі, дув у флюяру. «Нема моїх кіз... Нема моїх кіз...» — розливалась жалем флюяра. Та ось ріжки піднялись вгору, щоки надулись і розплющились очі. «Є мої кози... Є мої кози...» — заскакали радісно згуки, і Іван з жахом побачив, як, виткнувшись з-за галузок, затрясли головами бородаті цапи.

Він хтів тікати — й не міг. Сидів прикутий на місці і німо кричав од холодного жаху, а коли врешті видобув голос, щезник звинувся і пропав раптом у скелі, а цапи обернулись в коріння дерев, повалених вітром.

Іван гнав тепер вниз, без тями, наосліп, рвав зрадливі обійми ожин, ламав сухі гіллячки, котився по слизьких мхах і з жахом чув, що за ним щось женеться. Нарешті впав. Скільки лежав, не пам'ятає.

Прийшовши до себе і вздрівши знайомі місця, він заспокоївся трохи. Здивований, наслухав якийсь час. Пісня, здавалось, бриніла вже в ньому. Він вийняв денцівку. Зразу йому не йшло, мелодія не давалась. Починав грати спочатку, напружував пам'ять, ловив якісь згуки, і коли врешті знайшов, що віддавна шукав, що не давало йому спокою, і лісом поплила чудна, не відома ще пісня, радість вступила у його серце, залляла сонцем гори, ліс і траву, заклекотіла в потоках, підняла ноги в Івана, і він, пожбурнувши денцівку в траву та взявшись у боки закружився в танці. Перебирав ногами, ставав легко на пальці бив босими п'ятами в землю, щібає голубці, крутився і присідав. «Є мої кози... Є мої кози...» — щось співало у ньому. На сонячній плямі полянки, що закралась в похмуре царство смerek, скакав біленький хлопчик, немов метелик пурхав зі стебла на стеблину, а обидві корови — жовтаня і голубаня, просунувши голови межі галузки, привітно дивились на нього, жуючи жуйку, та зрідка дзвонили йому до танцю.

Так знайшов він у лісі те, чого шукав.

№	Завдання	Оцінювання	
1.	<p><i>Спираючись на текст, дайте відповідь на кожне питання одним складним реченням.</i></p> <p>А. Про що йдеться в уривку?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Б. Які враження на героя справила несподівана зустріч зі щезником?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>В. Які наслідки мала зустріч для Івана?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p>
2.	<p><i>Які проблеми порушено в творі «Тіні забутих предків»? Правильні відповіді обведіть кружечком.</i></p> <p>А. Гармонія між людиною та світом природи.</p> <p>Б. Земля в житті людини.</p> <p>В. Економічна хвиля еміграції.</p> <p>Г. Проблема злочину та спокути.</p> <p>Ґ. Проблема життя і смерті.</p> <p>Д. Проблема язичництва і християнства.</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p>
3.	<p><i>До виділених слів з тексту самостійно доберіть і запишіть контекстуальні синоніми.</i></p> <p>Ловив мелодію – _____.</p> <p>Доглядати корови – _____.</p> <p>Радісне напруження – _____.</p> <p>Щезник пропав – _____.</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p>
4.	<p><i>Визначте роль художніх засобів у наведеному уривкові. Дайте відповіді окремими реченнями, проаналізувавши три різновиди тропів. Проілюструйте кожен із них прикладами з тексту.</i></p>		

	<p>1. _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>2. _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>3. _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>L 0 1 2</p> <p>L 0 1 2</p> <p>L 0 1 2</p>	<p>L 0 1 2</p> <p>L 0 1 2</p> <p>L 0 1 2</p>
5.	<p>Запишіть виділені цифри словами.</p> <p>1. У письмових джерелах назва «гуцул» з'явилася на початку XIX століття – з 1816 _____ року.</p> <p>2. Над 543 _____ видами рослин Карпат натхненно працюють учені-натуралісти, які досліджують рослини, гриби та лишайники.</p> <p>3. Із 183 _____ вперше описаних видів карпатських лишайників виділено 17 _____ ліхенофільних грибів.</p>	<p>L 0 1</p> <p>L 0 1</p> <p>L 0 1 2</p>	<p>L 0 1</p> <p>L 0 1</p> <p>L 0 1 2</p>
6.	<p>Запишіть словосполучення в орудному відмінку.</p> <p>1. Карпатська сіль – _____.</p> <p>2. Чудна радість – _____.</p> <p>3. Дивна мелодія – _____.</p> <p>4. Вільне плем'я – _____.</p>	<p>L 0 1 2 3 4</p>	<p>L 0 1 2 3 4</p>

7.	<p>Сполучення слів замініть прислівниками:</p> <p>1. У той же час – _____.</p> <p>2. У повній мірі – _____.</p> <p>3. В подальшому – _____.</p> <p>4. Останнім часом – _____.</p>	<p>L 0 1 2 3 4</p>	<p>L 0 1 2 3 4</p>
8.	<p>Розкрийте значення фразеологізму «хоч око виколи», увівши його в речення.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>L 0 1</p>	<p>L 0 1</p>
9.	<p>Відредагуйте речення.</p> <p>1. Реалії життя, багата уява, народна біль побуждали Коцюбинського до творчості.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>2. У сім годин вечора в сільській бібліотеці відбулася зустріч з шанувальниками творчості М. Коцюбинського.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>3. Мандруючи горами, учнями було зібрано колекцію рослин, які вранці вийшли в похід.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>L 0 1 2 L 0 1 2 L 0 1 2</p>	<p>L 0 1 2 L 0 1 2 L 0 1 2</p>
10.	<p>Вставте, де потрібно, пропущені розділові знаки.</p> <p>Марічка його прийняла, як би давно сподівалась він буде з нею пасти овечки. А й справді! Нехай жовтаня та голубаня для себе б'ють в колокільці та вирікують в лісі, а він йме пасти її ягнята.</p> <p>І як вони пасли!</p> <p>Білі ярки збившись у холодок під смереку, дивились дурними очима як качались по мхах двоє дітей дзвонячи в тиші молодим сміхом. Втомившись вони забирались на біле каміння і лячно зазирали звідти у прірву з якої стрімко підіймався у небо чорний привид гори і дихав синню, що не хтіла тануть на сонці. В щілині поміж горами летів в долину потік і тряс по каміннях сивою бородою...</p> <p>Але вухо уперто ловило і побільшало до найбільших розмірів усякий згук, що мусив жить в лісі і їм часом здавалось, що вони чують чийсь хід потайний, глухе гупання барди хекання втомлених грудей.</p> <p style="text-align: right;"><i>(За М. Коцюбинським)</i></p>	<p>L 0 1 2 3 4 5 6 7 8</p>	<p>L 0 1 2 3 4 5 6 7 8</p>

